

VRIENDSCHAP IS EEN DEUGD

Van twee kanten

INDIVIDU DUO GROEP KLAS

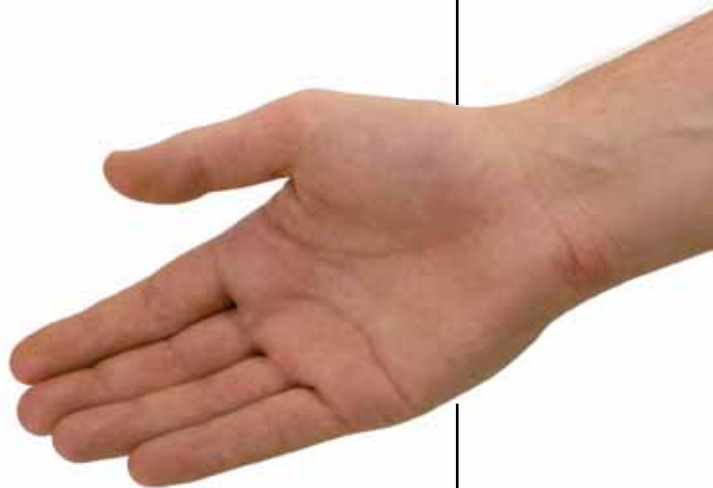
1. Vriendenclub	2
2. Lied	4
3. Voorbeeldige vrienden	5
4. Wat voor vriend ben jij?	7
5. Vriendschap is...	8
6. Kijk op vriendschap	8
Bijlage 1	10

Naam:

Klas:

Datum:

1. Vriendenclub

1.1 Always in touch with your friends

Great! Je bent niet de enige, op hyves zijn heel veel jongeren actief. Sommige personen hebben meer dan tweehonderd vrienden. Dat is best veel. Het zal vast niet lukken om die allemaal regelmatig te ontmoeten. Of hoeft dat niet? En: niet iedereen heeft zo'n pagina. Als je niet op hyves zit, heb je dan geen vrienden? Of ben je een watje? Wat is eigenlijk de betekenis van vriendschap? Moet je echt alles voor je vriend(in) overhebben?

Opdracht 1

A Bespreek met elkaar wat een hyvespagina en het stripje zeggen over vriendschap. Zet de kernwoorden in het linkerkader.

B Wat is vriendschap volgens jullie? Zet kernwoorden in het rechter kader.

vriendschap
A

vriendschap
B

1. Vriendenclub

Opdracht 2

Stel dat je achter de computer gaat zitten en om je hyvespagina te updaten.

A Je krijgt de opdracht om alle vrienden die je niet regelmatig ontmoet te verwijderen. Wat zou dat voor jouw hyve betekenen?

B Heb je wel eens iemand verwijderd? Waarom? En heb je het met die persoon besproken?

C Veel jongeren, jij misschien ook wel, hebben op hun hyve veel meer vrienden dan ze in werkelijkheid 'aankunnen'. Waarom denk je dat dat zo is?

D Wat zou je niet met anderen willen delen op je hyve?

E Welke betekenis heeft vriendschap volgens het principe van hyves?

F Past hyves bij de vriendschap die je bij opdracht 1 met de groep hebt besproken?

1.2 Wederkerig en welgezind

Bij een goede vriendschap is sprake van wederkerigheid en welgezindheid. Mooie woorden, maar wat betekenen ze? Met wederkerigheid wordt bedoeld dat het wederzijds is, het komt van beide kanten. Bij een vriendschap moeten beide partijen het willen, anders is de verhouding scheef. Dan zal de één bijvoorbeeld meer

verwachten dan de ander. Met welgezind wordt bedoeld dat de beide vrienden of vriendinnen het beste met elkaar voor hebben. Ze zijn elkaar goed gezind. Dat betekent bijvoorbeeld dat een goede vriend je helpt, maar ook dat hij je eens goed de waarheid zegt.

1. Vriendenclub

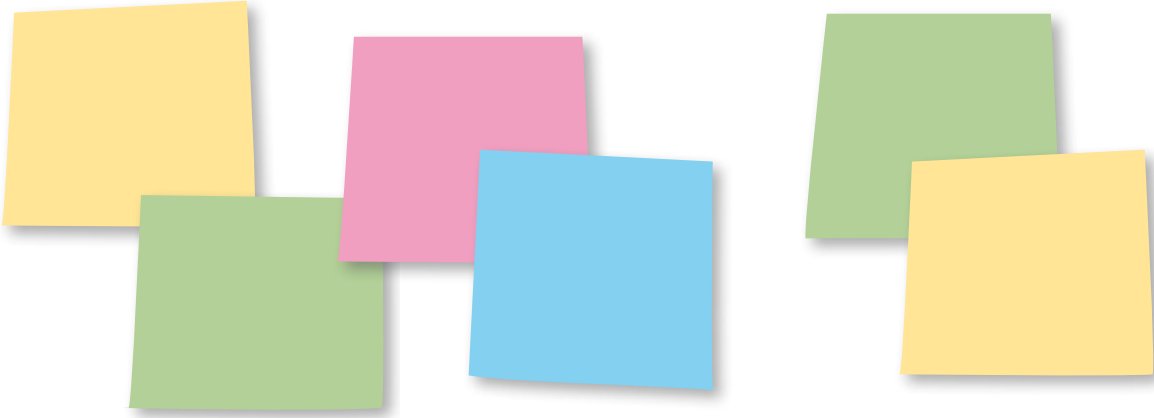

Opdracht 3

Een goede vriendschap is wederkerig en een goede vriend is je welgezind.

A Bespreek in de groep of jullie beeld van vriendschap hiermee verandert.

B Komen er nieuwe kernwoorden bij voor het rechterkader van opdracht 1?

Opdracht 4

Welk nummer, welk lied maakt volgens jou precies duidelijk wat vriendschap is?

A Luister thuis het lied nog eens en schrijf/zoek de tekst op.

B Neem het lied en de tekst volgende les mee.

2. Lied

2.1 Vreugde en smart

Vriendschap geeft veel plezier. Tenminste dat vond Francis Bacon (1561-1626), een Engels filosoof en staatsman. Hij schreef er zelfs een heel essay over. De tekst op het tegeltje is van Francis Bacon. Maar hij is lang niet de enige die over vriendschap schrijft. Wat dacht je van al die songs over vriendschap? Veel songs zijn ervaringen van de songwriters. Maar niet alle ervaringen met vrienden en vriendschap zijn even positief...

Opdracht 5

Luister met elkaar naar een aantal van de meegenomen liedjes.

A Noteer tijdens het luisteren teksten die je opvallend vindt.

B Bespreek met elkaar de opvallende teksten.

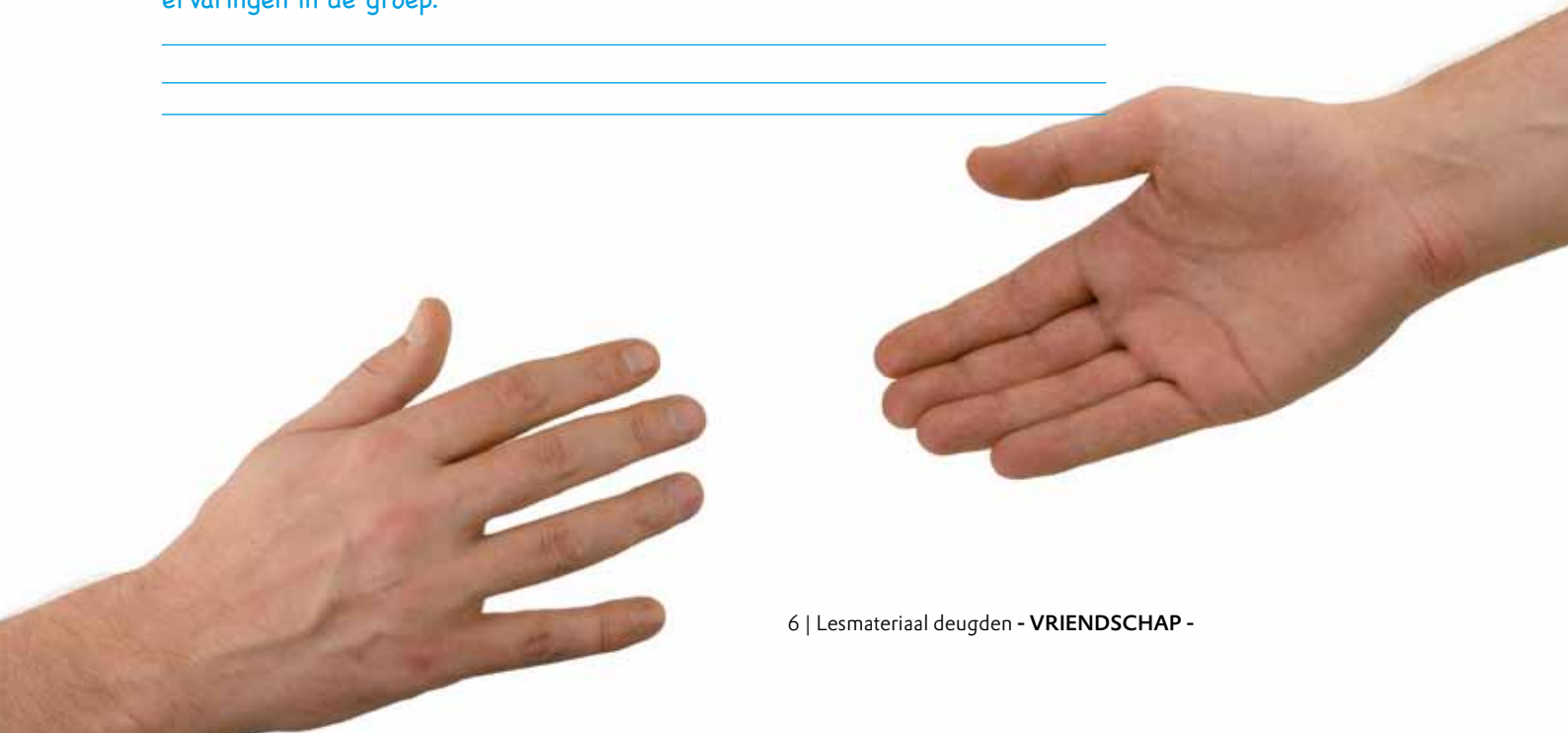

C Heb je zelf vergelijkbare ervaringen met vriendschap? Bespreek je ervaringen in de groep.

---

3. Voorbeeldige vrienden

3.1 David en Jonatan

David en Jonatan waren heel goede vrienden. Ze waren elkaar heel welgezind. Toch was het geen makkelijke vriendschap.

Nog even kort het verhaal: David is in het geheim tot koning over Israël gezalfd. Dan komt hij als muzikant aan het hof. David, de aangewezen troonopvolger, raakt bevriend met Jonatan, de zoon van koning Saul. Als er een conflict ontstaat tussen koning Saul en David, kiest Jonatan in het geheim partij voor David en redt daarmee het leven van David.

Opdracht 6

Luister naar fragmenten uit de geschiedenis van David en Jonatan. Alle fragmenten gaan over de bijzondere vriendschap tussen David en Jonatan.

A De docent leest de fragmenten voor. Bij elk fragment maak je een tekening in een venster.

3. Voorbeeldige vrienden

B Vertel elkaar aan de hand van de tekeningen wat het fragment over de vriendschap zegt. Noteer opvallende dingen, waar je zelf niet eerder aan gedacht hebt.

C Waarom is het opmerkelijk dat David en Jonatan vrienden kunnen zijn?

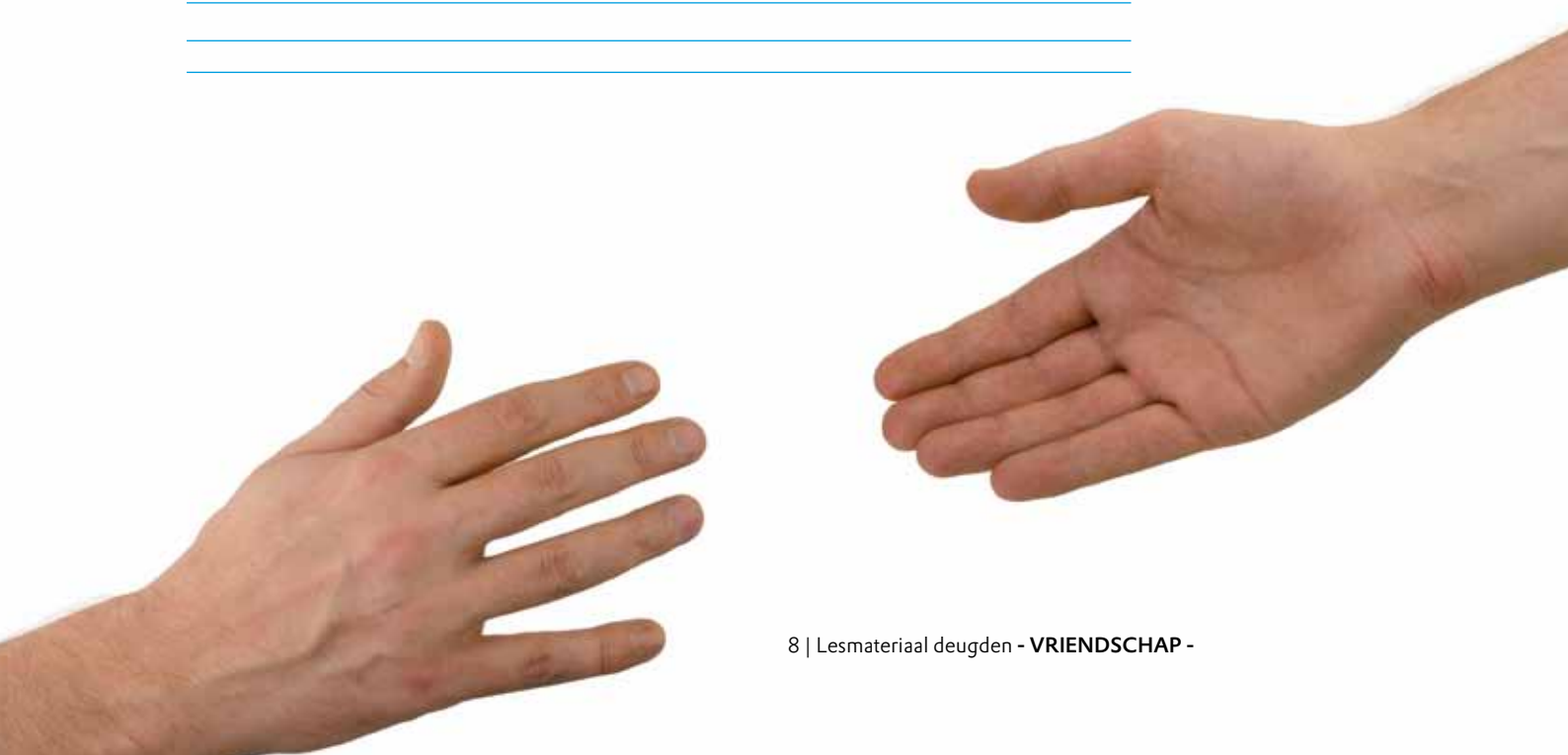

D Wat inspireert jullie in de vriendschap tussen David en Jonatan?

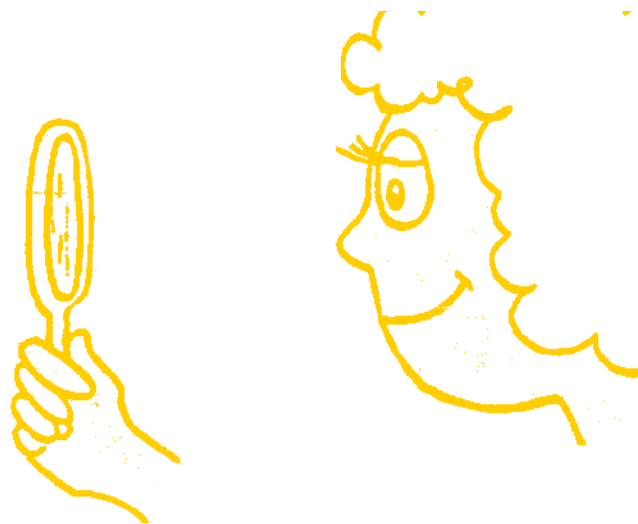

4. Wat voor vriend ben jij?

4.1 Wat voor vriend ben jij?

Hoe goed ken jij jezelf? Wat voor vriend of vriendin ben jij? Of wat voor vriend of vriendin wil je zijn? Spannender nog: hoe denk je dat je vrienden of vriendinnen tegen jou aankijken? Sta je daar wel eens bij stil?

Opdracht 7

A Vul onderstaande schema in. Je kunt jezelf bij elke eigenschap twee keer een cijfer geven. Met het eerste cijfer geef je aan hoe je nu denkt dat je bent. Bij het tweede cijfer geef je aan hoe je wilt zijn.

	Ik geef mezelf een	Zo wil ik zijn
Betrouwbaar	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
Welgezind	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
Eerlijk	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
Zorgzaam	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
Vrijgevig	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
Lief	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
Voor wie mij vriend noemen ben ik ook echt een vriend	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

B Vul het schema nog een keer in. Ben je door de rollenspelen anders over jezelf gaan denken? En durf je het aan om je vriend(in) het ook voor jou te laten invullen?!

	Ik geef mezelf een	..... vindt mij
Betrouwbaar	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
Welgezind	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
Eerlijk	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
Zorgzaam	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
Vrijgevig	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
Lief	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
Voor wie mij vriend noemen ben ik ook echt een vriend	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

5. Vriendschap is...

Wie heeft er geen mening over vriendschap? Als je vriendschap opzoekt op internet kom je van alles tegen. Lieve, zoetige plaatjes, mooie gedichten, vriendschapstests, heftige discussies, noem het maar op. Deze les staan allerlei stellingen over vriendschap centraal.

Opdracht 8

De bijlage bestaat uit een blad met stellingen. Knip per groepje één blad stellingen los.

A Orden de stellingen met elkaar. Welke stellingen vinden jullie belangrijk, welke vallen af? Bepaal welke 5 stellingen het meest belangrijk zijn. Schrijf hieronder jullie top 5.

- 1 _____
- 2 _____
- 3 _____
- 4 _____
- 5 _____

B Vergelijk de top 5 van jullie groep met die van een andere groep. Zijn er opvallende verschillen?

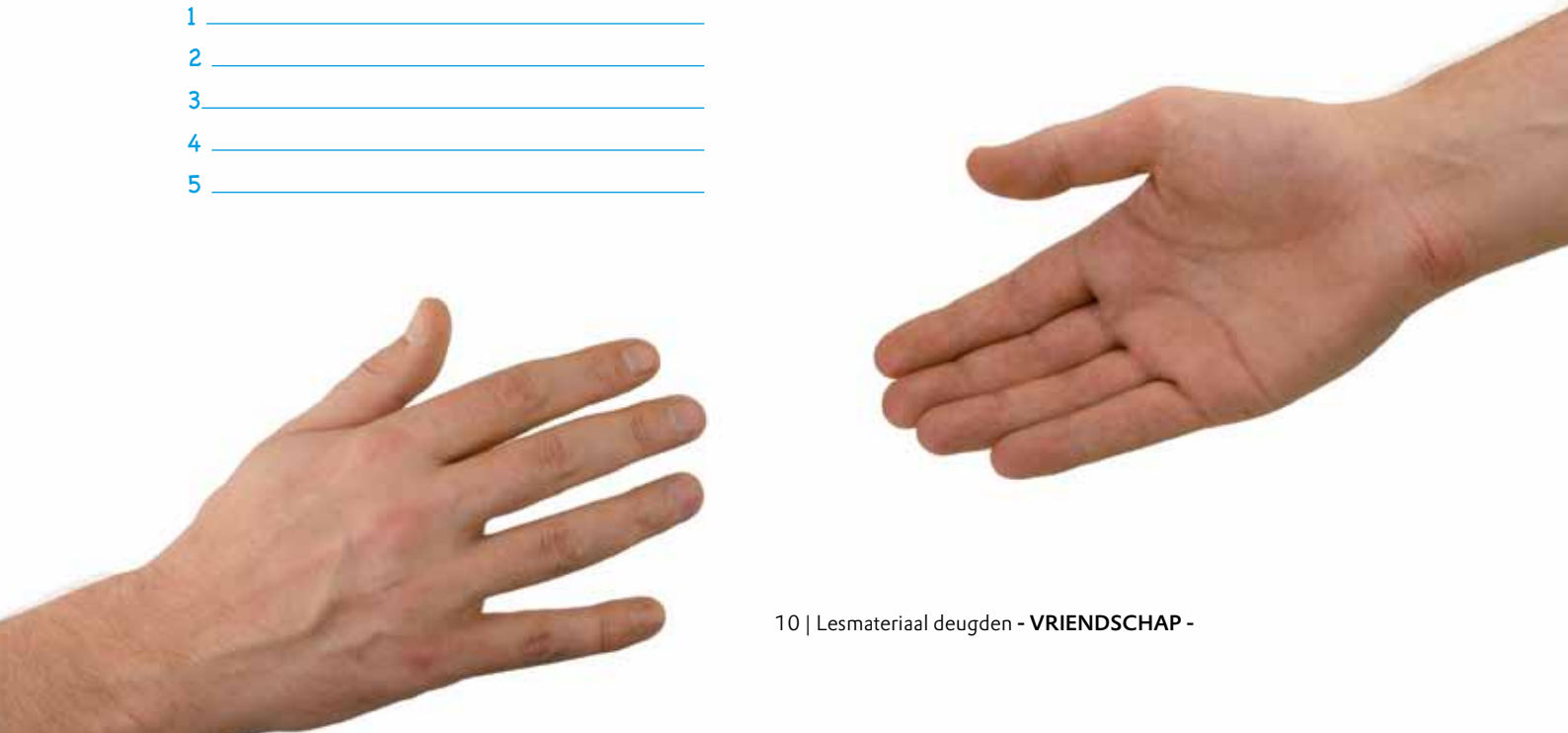

C Stel een klassen top 5 samen.

- 1 _____
- 2 _____
- 3 _____
- 4 _____
- 5 _____

6. Kijk op vriendschap

Inleiding

De afgelopen lessen gingen over vriendschap. Je bent vast ook gaan nadenken

over je eigen vriendschappen en je rol als vriend. Er is veel over gezegd. Hopelijk ook veel positiefs!

Opdracht 9

Een terugblik op de afgelopen lessen. Ben je anders gaan denken over vriendschap? Waarover?

Opdracht 10

Lees de drie cases en kies er met de groep één uit. Beantwoord de vragen.

Casus 1 Three is a crowd

Wij zijn Janine en Petra. Al vanaf de kleuterschool zijn we vriendinnen. Het liefst doen we alles met z'n tweeën: we weten precies wat we aan elkaar hebben. Eigenlijk hebben we niemand anders nodig.

Janine en Petra letten ook niet zo op anderen. Alleen als er een groepsopdracht gedaan moet worden met meer dan twee personen kijken ze om zich heen. Verder zie je ze altijd samen. Je kunt er ook niet tussen komen. Eigenlijk heeft de klas niets aan hen: ze leven op hun eigen eilandje.

- A Komt deze vriendschap ten goede aan de gemeenschap?
- B Hoe zou dat kunnen veranderen?
- C Wat zegt dit over de deugd vriendschap?

Casus 2 Alleen

Ik ben Eline. Het voelt alsof ik geen vrienden heb. Iedereen laat me stikken. Vaak loop ik alleen op het schoolplein. Meestal ga ik maar bij een groepje 'bekenden' staan omdat ik er anders zo eenzaam uitzie. Ik voel me zo eenzaam, ik kan niet met vriendinnen ergens naartoe omdat ze meestal al met iemand anders ergens heengaan, en ik durf geen nieuwe contacten te maken. In mijn klas vinden ze me maar raar, omdat ik nauwelijks iets zeg.

Hoe kan ik geholpen worden?

- A Wat is een verkeerde manier van reageren?
- B Wat is een goede reactie? Waarom denk je dat goed reageren zo moeilijk is?
- C Wat zegt dit over de deugd vriendschap?

Casus 3 Claim

Je bent bevriend met Johnny. Hij is erg onzeker over zichzelf. Daarom wil hij graag alles samen doen. Johnny is heel aardig en helpt je altijd. Jullie kunnen het goed vinden samen.

Maar als jij alleen of met iemand anders weggaat, naar de stad bijvoorbeeld, doet hij daar altijd moeilijk over. Tenminste, dan praat hij een dag of twee niet met je en negeert je.

Hoe kun je met iemand als Johnny omgaan?

- A Wat is een verkeerde manier van reageren?
- B Wat is een goede reactie? Waarom denk je dat goed reageren zo moeilijk is?
- C Wat zegt dit over de deugd vriendschap?

Stellingen bij opdracht 8.

Afstand houdt vriendschap in stand.	Allemansvriend is niemand zijn vriend.
De enige manier om een vriend te hebben, is er één te zijn.	Bij het kiezen van vrienden moet je erg kieskeurig zijn.
Een mens zonder vrienden leeft slechts half.	Bij vriendschappen speelt het geloof geen rol.
Een vriendschap zonder slechte tijden is geen echte vriendschap.	Echte vrienden kun je op één hand tellen.
Echte vriendschap kan pas als je volwassen bent.	Echte vriendschap is dat je alles voor een ander over hebt.
Echte vriendschappen bestaan niet meer.	Echte vriendschap is dat je precies hetzelfde over elkaar denkt.
Een vriendschap mag nooit ten koste van jezelf gaan.	Hetzelfde willen en hetzelfde niet willen is pas een teken van vriendschap.
In de christelijke kerk is iedereen gelijk en dien je met iedereen bevriend te zijn.	Vele vrienden verzwijgen ons onze zwakheden, om ze aan anderen door te vertellen.
Vriendschap is het betreden van het kasteel, niet over de muur, maar door de bressen.	Wie een vriend zonder fouten zoekt, blijft zonder vrienden.
Wijs vrienden onder vier ogen terecht, maar prijs ze in het openbaar.	Een goede buur is beter dan een verre vriend.

VRIENDSCHAP IS EEN DEUGD

Colofon

Dit katern is tot stand gekomen in het kader van het RaakPubliek-project Moreel Competent. Het is geschreven in opdracht van het Lectoraat Morele Vorming van de Gereformeerde Hogeschool Zwolle. Het lectoraat doet praktijkgericht onderzoek, ontwikkelt kennis en verzorgt lezingen, publicaties en cursussen op het gebied van morele vorming in het onderwijs.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het lectoraat.

We hebben geprobeerd alle eigenaars van de illustraties te achterhalen. Mocht u kunnen aantonen dat u rechten heeft op illustraties, dan verzoeken wij u dit te melden aan via lectoraatmv@gh-gpc.nl.

Auteur

Drs. Pauline Buit-de Krijger
(Educatieve Academie Zwolle, www.gh.nl)

Vormgeving

METJE Grafisch ontwerp & advies

Aan het project werkten mee:

Elsbeth Dreschler-Nijhuis, Tonnie Haanappel, Arend van Zwieten en Gerrit van der Meulen (Greijdanus Zwolle), Bert van Minnen (Gomarus College Groningen), Janco Zijlstra (Nuborgh College Elburg), Eize Stamhuis en Pieter Vos (Lectoraat Morele Vorming).

In deze reeks katernen zijn verschenen:

Groeien in deugden | Hoe wil je zijn?

Verantwoordelijkheid is een deugd | Maatschappelijke stage

Maat is een deugd | De kunst van het genieten

Vriendschap is een deugd | Van twee kanten

Eerlijkheid is een deugd | Wie ben jij online?

Respect is een deugd | Voor de (w)aardigheid

Liefde is een deugd | Liefde en seksualiteit

Zorg voor milieu is een deugd | Afval in de natuur

Zwolle, 2010